

نکات قابل توجه در اجرای ارزشیابی کیفی - توصیفی

ضمن تقدیر و تشکر از تمام همکاران تلاشگر و ساعی در دوره ابتدایی که در اجرای برنامه های تحولی این دوره خدمتگزاران خود را یاری می کنند جهت اجرای مطلوب ارزشیابی توصیفی توجه شما را به نکات ذیل جلب می کند .

۱. همکاران محترم دقت نمایند با توجه به اهمیت دفتر ثبت فرآیندهای یادگیری و عملکرد تحصیلی به عنوان یکی از ابزارهای جمع آوری اطلاعات ، قبل از استفاده و تکمیل آن ، با دقت مطالب و راهنمای تکمیل جداول موجود در آن را مطالعه نمایند
۲. آموزگاران محترم می توانند گزارش فرآیندهای یادگیری و عملکرد تحصیلی دانش آموزان را اعم از دروس کتبی و شفاهی در دفتر ثبت فرآیندهای یادگیری و عملکرد تحصیلی ثبت نمایند.
۳. فرم شماره (۶) ثبت عملکرد دانش آموز در پایه های اول و دوم با توجه به تعداد دروس برای هر دانش آموز یک صفحه و در پایه های سوم تا ششم برای هر دانش آموز دو صفحه مقابل هم در نظر گرفته شده است کلاس های چند پایه نیز از این قاعده می توانند استفاده نمایند .
۴. در فرم شماره ۶ معلمان عملکرد واقعی دانش آموزان را در دروس ، آزمون ها ، تکالیف درسی ، فعالیت های عملی و فعالیت های کلاسی جمع آوری کرده و در قالب جملات توصیفی ثبت می نمایند.
۵. با توجه به این که یکی از ابزارهای جمع آوری اطلاعات پوشه کار می باشد و این مجموعه متعلق به دانش آموز است باید در ابتدای هر سال این پوشه به همراه محتویات آن به پایه بعد منتقل شود و معلم پایه بالاتر پس از مطالعه دقیق محتویات ، حداقل پس از دو هفته بعد از شروع سال تحصیلی جدید به والدین دانش آموزان تحویل داده و نمون برگ های پیشرفت تحصیلی و چک لیست ویژگی های عملکردی دانش آموزان را در پرونده دانش آموزان نگه داری نمایند و در پوشه کار دانش آموز از نمون برگ های جدید استفاده نماید .
۶. کلیه فرم هایی که لازم است در پوشه کار جدید دانش آموزان نگه داری و تکمیل گردد ضمیمه می باشد و توضیحات لازم در ذیل هر فرم آورده شده است که لازم است مدیران و آموزگاران قبل از تکثیر به توضیحات توجه نمایند .
۷. آموزگاران در پوشه کار نیز می توانند مستنداتی از دروس مختلف اعم از کتبی و شفاهی (چک لیست ها) و ... نگه داری نمایند البته با ذکر تاریخ ، امضا و بازخورد مناسب
۸. در طراحی سوالات آزمون ها لازم است همکاران محترم اهداف آزمون را با توجه به جداول موجود در فصل سوم کتاب راهنمای معلم در ارزشیابی توصیفی در سربرگ آزمون قید نمایند .
۹. چون پوشه کار کارنمای دانش آموزان می باشد و فرآیند یاددهی و یادگیری آنان را نشان می دهد لازم است حداقل نمونه کارهای دانش آموزان که روند رشد و تغییرات شناختی ، عاطفی و روانی - حرکتی آنان را در جهت رسیدن به مفاهیم مورد نظر نشان می دهد ، در آن محل نگه داری گردد .
۱۰. حذف نمره در ارزشیابی توصیفی به معنای کاهش مراقبت و نظارت بر یادگیری دانش آموزان نیست .
۱۱. آموزگاران محترم دقت نمایند با توجه به تنوع و تعدد ابزارهای ارزشیابی توصیفی از وقت گذاری زیاد در کلاس درس (زمان آموزش و یادگیری) جهت تکمیل و پررنگ نمودن این ابزارها دوری نمایند چون هدف از ارزشیابی خدمت و بهبود آموزش و یادگیری می باشد .

اداره کل آموزش و پرورش استان یزد
معاونت آموزش ابتدایی
اداره آموزش ابتدایی (دوره اول و دوم)

۱۲. با توجه به این که یکی از ابزارهای جمع آوری اطلاعات ، واقعه نگاری می باشد نمونه ای از فرم های دفتر ثبت مشاهدات و واقعه نگاری جهت اطلاع همکاران در ضمیمه آورده شده است .

۱۳. با توجه به اینکه یکی از آسیب های جدی ارزشیابی توصیفی طبقه بندی دانش آموزان در درجات چهار گانه خیلی خوب ، خوب ، قابل قبول و نیاز به تلاش و آموزش بیشتر می باشد دقت شود از مقیاس ها بیشتر در تنظیم کارنامه استفاده گردد و در تصحیح آزمون ها و تکالیف از بازخورد مناسب که در ادامه به طور کامل شرح داده شده است استفاده گردد.

۱۴. استفاده از کارتهای امتیاز و بانک های جایزه و جداول ستارگان کلاس و ... به منظور ایجاد رقابت و مقایسه دانش آموزان با یکدیگر مغایر فلسفه وجودی ارزشیابی توصیفی می باشد ولی مقایسه هر دانش آموز با خودش و تشویق پیشرفت های تحصیلی و تربیتی وی رشد دهنده می باشد .

۱۵. در ارزشیابی تعداد دفعات آزمون مورد نظر نمی باشد بلکه تحلیل آزمون ها و رسم جدول دو بعدی هر آزمون و استفاده از نتایج آن بسیار سودمند می باشد .

۱۶. مطالعه آیین نامه ارزشیابی کیفی - توصیفی و بحث و تبادل نظر پیرامون ضوابط و مقررات ارتقا ، عدم ارتقا ، غیبت ، جهش تحصیلی و ... در شورای معلمان مورد انتظار است . که این آیین نامه را می توانید از سایت معاونت آموزش ابتدایی اداره کل آموزش و پرورش استان یزد دریافت نمایید .

آدرس سایت : mebtedaei.yazdedu.ir

۱۷. مدیران و معاونین مدارس ناظران اجرای برنامه ارزشیابی کیفی و توصیفی مدرسه قلمداد می شوند و در صورت مشاهده هر گونه مشکل لازم است با افراد صاحب نظر در این زمینه تماس حاصل نمایند و در صدد رفع آن برآیند

جهت استفاده همکاران خلاصه ای از فصل اول کتاب راهنمای معلم در ارزشیابی توصیفی تالیف سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی آمده است .

ارزشیابی توصیفی چیستی ، چرایی و چگونگی

ارزشیابی توصیفی: شیوه ای از ارزشیابی تحصیلی-تربیتی است که از طریق آن اطلاعات لازم، معتبر و مستند برای شناخت دقیق و همه جانبه فراگیران در ابعاد مختلف یادگیری، با استفاده از ابزارها و روش های مناسب مانند کارپوشه، آزمون ها (با تأکید بر آزمون های عملکردی) و مشاهدات در طول فرایند یاددهی یادگیری به دست می آید؛ تا براساس آن بازخوردهای توصیفی مورد نیاز برای کمک به یادگیری و یاددهی بهتر در فضای روانی و عاطفی مطلوب برای دانش آموز، معلم و اولیا حاصل آید.

اهداف ارزشیابی توصیفی

- ۱) اصلاح، بهبود و ارتقای فرایند یاددهی - یادگیری در کلاس، مدرسه، مراکز مکمل مدرسه و خارج از آن به ویژه از طریق افزایش تعامل مؤثر و سازنده بین معلم و دانش آموز
- ۲) شناسایی و پرورش استعدادها، توانایی ها و علایق دانش آموزان با تکیه بر استعدادهای برتر هریک از آنان
- ۳) توجه و کمک به رشد متعادل و همه جانبه ی شخصیت دانش آموزان
- ۴) آگاه ساختن دانش آموز و اولیای وی از فرایند پیشرفت تحصیلی تربیتی و جلب مشارکت آنان در بهبود عملکرد دانش آموز

اداره کل آموزش و پرورش استان یزد
معاونت آموزش ابتدایی
اداره آموزش ابتدایی (دوره اول و دوم)

۵) ایجاد زمینه‌ی مناسب به منظور تقویت انگیزه‌ی یادگیری و پرورش استعدادهاى برتر دانش آموزان از جمله خلاقیت و نوآوری و ایجاد مهارت خودارزیابی در دانش آموزان
۶) تصمیم‌گیری در مورد ارتقای دانش آموزان به پایه‌ی بالاتر با حصول اطمینان از میزان تحقق اهداف آموزشی- تربیتی در چارچوب مقررات مربوط
۷) تولید اطلاعات برای ارزیابی، اصلاح و تقویت برنامه‌ها و روش‌های آموزشی-تربیتی

آسیب‌هایی که تحقق اهداف ارزشیابی توصیفی را تهدید می‌کند

در صورتی که ارزشیابی توصیفی به خوبی شناخته نشده و ظرایف آن در اجرا مورد ملاحظه قرار نگیرد، آسیب‌هایی جدی، نتایج کوتاه مدت و بلند مدت آن را تهدید می‌کند. این آسیب‌ها عمدتاً عبارت‌اند از:

➤ محدود شدن روش‌ها و ابزارهای ارزشیابی از آموخته‌های دانش آموزان به برگزاری آزمون‌های مکرر :

استفاده از روش‌ها و ابزارهای مختلف برای جمع‌آوری اطلاعات در مورد وضعیت یادگیری دانش آموزان، موجب افزایش اعتبار نتایج ارزشیابی می‌شود. توجه به اهداف و انتظارات دروس در سایر حوزه‌های یادگیری، علاوه بر حوزه‌ی دانستنی‌ها و نیز توجه به تفاوت‌های فردی دانش آموزان در ابراز نشانه‌های تحقق اهداف یادگیری در سطوح مختلف، از امکانات و قابلیت‌هایی است که استفاده از روش‌ها و ابزارهای متنوع ارزشیابی فراهم می‌کند. در غیر این صورت، تفاوت عمده‌ی اجرای ارزشیابی توصیفی با وضع فعلی، تبدیل نمره به رتبه خواهد بود که بدیهی است عواقب نامطلوبی در پی خواهد داشت.

➤ توجه صرف بر به کارگیری انواع ابزارها و غفلت از فضای یادگیری

یکی از ویژگی‌های ارزشیابی توصیفی استفاده از ابزارهای گوناگون برای جمع‌آوری اطلاعات است. اما این نکته را هم نباید از نظر دور داشت که ارزشیابی توصیفی را باید در فضای کلاس درس یعنی تعامل معلم با دانش آموزان و دانش آموزان با یکدیگر و نحوه‌ی ارائه‌ی بازخورد جستجو کرد.

➤ به کارگیری ابزارها بدون توجه به اهداف و محتوای درس :

تعدد ابزارها در ارزشیابی توصیفی به معنی استفاده همزمان از همه‌ی آنها نمی‌باشد. این سخن بدان معناست که در فرایند یاددهی-یادگیری انتخاب نوع ابزار باید با توجه به اهداف درس صورت گیرد. به عبارت دیگر اگر اطلاعات جمع‌آوری شده از طریق ابزاری نتواند معلم و دانش آموز را در بهبود فرایند یاددهی-یادگیری یاری دهد، استفاده از آن فایده‌ای نخواهد داشت.

➤ حذف نمره به معنای کاهش مراقبت و نظارت بر یادگیری :

این برداشت که «با حذف نمره بساط ارزشیابی از کلاس برچیده می‌شود» یک درک نادرست از ارزشیابی توصیفی است زیرا که در این نوع ارزشیابی مراقبت و نظارت بر یادگیری به جای آن که در زمان‌های خاص (امتحان و...) صورت گیرد در لحظه لحظه فرایند یاددهی یادگیری جریان دارد.

➤ عدم ثبت دقیق و مستند اطلاعات و شواهد مربوط به وضعیت پیشرفت تحصیلی دانش آموزان :

اجرای دقیق ارزشیابی توصیفی، پاسخ‌گویی نظام آموزشی را به دانش آموزان، اولیای ایشان و جامعه افزایش می‌دهد؛ به شرط آن که اطلاعات مربوط به وضعیت یادگیری دانش آموزان به دقت و صحت ثبت شوند؛ در غیراین صورت، شائبه‌ی دخالت نظر آموزگار بر ارزشیابی قوت گرفته و این امر منشأ اختلاف‌ها و پیامدهای نامطلوب می‌شود.

➤ قضاوت در مورد وضعیت پیشرفت تحصیلی دانش آموزان براساس معیارهای متفاوت و ناهمگون :

اداره کل آموزش و پرورش استان یزد

معاونت آموزش ابتدایی

اداره آموزش ابتدایی (دوره اول و دوم)

از آنجا که بخشی از اطلاعات مربوط به عملکرد تحصیلی و وضعیت یادگیری دانش آموزان توسط اولیای ایشان به مدرسه ارائه می شود، لازم است دانش آموزان و اولیای ایشان نیز در جریان ملاکهای ارزشیابی از کم و کیف یادگیری دروس مختلف قرار گیرند تا قضاوت در مورد وضعیت پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بر اساس معیارهای یکسان انجام شده و تحت الشعاع برداشتهای کلی تصمیم گیرندگان قرار نگیرد.

➤ کم توجهی به اهداف اصلی دروس به دلیل کنار گذاشته شدن بارم بندی و نمونه سؤالات امتحانی رایج و ... :

یکی از اهداف اصلی ارزشیابی توصیفی، کمک به بهبود فرایند یادگیری دانش آموزان است. این امر هنگامی میسر است که آموزگاران اهداف اصلی و پیش نیاز هر یک از دروس پایه ای را که تدریس می کنند، بشناسند تا در صورت مشاهده ی نقص در یادگیری با طراحی و اجرای فعالیت های اصلاحی و جبرانی مناسب، امکان تحقق هدف ها را فراهم نمایند. بنابراین هرگونه ضعف در شناخت هدف های دروس و یا ضعف در تولید و انتخاب فعالیت های جبرانی، تهدیدی بر سر راه توفیق ارزشیابی است.

➤ برچسب زدن به دانش آموزان براساس اعلام نتایج ارزشیابی در درجات چهارگانه :

یکی از ویژگی های اصلی ارزشیابی توصیفی، نگاه متفاوت آن به ارزشیابی است. بر این اساس، هدف از ارزشیابی، جمع آوری اطلاعاتی است که به آموزگار در تصحیح مسیرهای یادگیری و آموزش خاص هر دانش آموز کمک می کند و امکان توجه لازم و کافی به آموزش های جبرانی و تکمیلی برای دانش آموزان نیازمند تلاش بیشتر را فراهم می نماید. بنابراین، اعلام وضعیت دانش آموزان در هر یک از درجات چهارگانه (خیلی خوب، خوب، قابل قبول، نیاز به آموزش و تلاش بیشتر) نباید موجب طبقه بندی آنان در گروه های خاص و کنار گذاشته شدن آنها از جریان یادگیری کلاس درس شود.

روش های جمع آوری و ثبت اطلاعات در ارزشیابی کیفی-توصیفی

برای ارزشیابی از کم و کیف پیشرفت تحصیلی دانش آموز در فرایند یاددهی-یادگیری بایستی اطلاعات مورد نیاز، توسط معلم جمع آوری شود. به منظور افزایش اعتماد و اطمینان نسبت به دقت و صحت اطلاعات جمع آوری شده، از روشها و ابزارهای مختلف استفاده می شود تا اطلاعات جامعی در ارتباط با کم و کیف دستیابی به اهداف و مشکلات موجود در این فرایند جمع آوری شود که از آن میان می توان به مشاهده، آزمون، کارپوشه، پروژه، خودسنجی و همسال سنجی اشاره کرد. بدیهی است روش ها و ابزارهای ارزشیابی براساس اهداف آموزشی موردنظر انتخاب و به کار گرفته می شود.

الف) مشاهده

در جمع آوری اطلاعات از طریق مشاهده، ابزارهای زیر می توانند مورد استفاده قرار بگیرند:

۱) چک لیست

۲) مقیاس درجه بندی

۳) واقعه نگاری

۱- چک لیست : یکی از ابزارهای مورد استفاده در مشاهده، چک لیست است. چک لیست به فهرستی از ملاکها یا معیارهای معین گفته می شود که برای جمع آوری اطلاعات در مورد فعالیت های دانش آموزان با آن درگیر هستند تهیه و به کار گرفته می شود.

برای این کار، فهرستی از رفتارهایی که قرار است مورد ارزشیابی قرارگیرند، تهیه می شود، رفتارها مورد مشاهده قرار می گیرند و دستیابی به هر یک از ملاک های موردنظر با زدن علامت «√» در برابر رفتارهای موجود در فهرست،

اداره کل آموزش و پرورش استان یزد
معاونت آموزش ابتدایی
اداره آموزش ابتدایی (دوره اول و دوم)

مشخص می شود. بدیهی است فهرست رفتارها باید برگرفته از انتظارات برنامه درسی در انجام فعالیت موردنظر باشد.

۲- مقیاس درجه بندی: یکی دیگر از ابزارهای مورد استفاده در مشاهده، مقیاس درجه بندی است که با آن کیفیت، مورد ارزشیابی قرار می گیرد. مقیاس درجه بندی وسیله ای فراهم می کند که به کمک آن می توان کیفیت کار دانش آموزان یک کلاس یا گروهی از افراد را در ابعاد معینی مورد قضاوت قرار داد. برای تهیه ی مقیاس درجه بندی، فهرستی از رفتارها یا ویژگی هایی که قرار است مورد ارزشیابی قرار گیرند، تهیه می شود و یک مقیاس کیفی یا مدرج برای هر رفتار تعیین می شود.

انواع مقیاس درجه بندی :

مقیاس درجه بندی عددی

مقیاس درجه بندی نگاره ای

مقیاس درجه بندی نگاره ای - توصیفی

مقیاس درجه بندی مشاهده ای رفتار

جهت اطلاع بیشتر از هر یک از انواع مقیاس های درجه بندی شده به کتاب راهنمای معلم در ارزشیابی توصیفی تالیف سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش مراجعه نمایید .

۳-واقعہ نگاری: واقعہ نگاری، روش مشاهده ی مستقیم رفتار است. از این روش معمولاً برای اندازه گیری میزان تحقق هدفهای آموزشی در حوزه های عاطفی و روانی - حرکتی استفاده می شود. واقعہ نگاری می تواند تصویر نسبتاً کاملی از تغییراتی که در مدت زمان معین در رفتار دانش آموز خاصی صورت گرفته است، در اختیار معلم قرار دهد. برای اینکه روش واقعہ نگاری بهترین نتیجه را داشته باشد، باید شامل ویژگی های زیر باشد:

- توصیفی واقعی از رویداد و زمان آن و وضعیت یا شرایط رویداد بیان شود.
- تفسیر واقعہ و اعمال پیشنهادی باید از توصیف رویداد مجزا باشد.
- هر یک از موارد ثبت رویداد تنها باید شامل یک رفتار باشد.
- آنچه ثبت می شود باید از لحاظ رشد و تحول دانش آموز یا بازده های یادگیری و هدفهای آموزشی، رویداد مهمی باشد.
- آن قسمت از ویژگی ها یا حوزه های رفتاری، مورد مشاهده و واقعہ نگاری قرارگیرد که از طرق دیگر قابل ارزشیابی نباشند.

ب آزمون

آزمون ها نیز انواعی دارند که در این قسمت، به طور خلاصه معرفی می شوند.

آزمون های کتبی: آزمون های کتبی را می توان به دو دسته تقسیم کرد:

الف) آزمون های عینی یا بسته پاسخ

شامل آزمون های چندگزینه ای، جورکردنی و صحیح یا غلط می باشند. در این نوع آزمون ها هم سؤال و هم جواب، در اختیار آزمون شوندگان قرار می گیرد تا گزینه ی صحیح را مشخص کنند.

اداره کل آموزش و پرورش استان یزد
معاونت آموزش ابتدایی
اداره آموزش ابتدایی (دوره اول و دوم)

ب) سوالات تشریحی

این نوع آزمون ها را می توان به دو دسته ی گسترده پاسخ و محدود پاسخ تقسیم کرد.

آزمون های شفاهی: در این نوع آزمون، معلمان جهت جمع آوری اطلاعات مربوط به پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، به تناسب اهداف و محتوای درس، سؤالاتی را به صورت شفاهی می پرسند و به دلیل رو در رو بودن پرسشگر و پاسخ دهنده، مشکلات یادگیری دانش آموزان تا حدودی مشخص شده و معلم می تواند به موقع بازخوردهای لازم را به دانش آموزان ارائه دهد.

آزمون های عملکردی: آزمون های عملکردی به آن دسته از آزمون ها گفته می شود که فرایند و نتایج یادگیری دانش آموزان را به طور مستقیم مورد سنجش قرار می دهد. آزمون های عملکردی با دانش و مهارت سر و کار دارند. در این آزمون ها موقعیتی فراهم می شود که دانش آموز آنچه را که از مهارت و دانش کسب کرده است از خود بروز دهد و این نوع آزمون ابزار بسیار خوبی برای آگاهی از میزان شناخت و مهارت دانش آموز است. علاوه بر آن در این نوع آزمون هر نوع فعالیت یا کار خلاقانه ای که از طریق آن دانش آموز می تواند آنچه را آموخته است به نمایش بگذارد یا بیان کند، مورد توجه قرار می گیرد.

مثال:

ارائه ی یک سخنرانی، تولید یک روزنامه دیواری برای کلاس یا مدرسه، یا گزارش تحقیق درباره ی تأثیر رنگ اجسام در میزان گرم شدن آنها در مقابل نور خورشید، اندازه گیری طول اجسام و اجرای نمایش در مورد موضوع درس.

انواع آزمونهای عملکردی

- آزمون کتبی عملکردی
- آزمون شناسایی
- انجام عملکرد در موقعیت های شبیه سازی شده
- نمونه ی کار

آزمون کتبی عملکردی

مثال:

نوشتن داستان کوتاه یا طرح یک مسئله ی ریاضی و حل آن، تهیه ی گزارش از یک بازدید علمی.

آزمون شناسایی

مثال:

تشخیص روش درست حل یک مسئله در درس ریاضی، شناسایی نمونه های جانوران مختلف در یک فرصت مشاهده، تشخیص صداهای طبیعت در درس هنر، شناسایی وسایل و مراحل انجام یک آزمایش در درس علوم.

انجام عملکرد در موقعیتهای شبیه سازی شده

مثال

در درس تربیت بدنی، ضربه زدن به یک توپ، انجام حرکات مختلف شنا در بیرون آب؛ در درس علوم، کار در آزمایشگاه، نمونه هایی از عملکرد در موقعیت های شبیه سازی شده هستند.

اداره کل آموزش و پرورش استان یزد
معاونت آموزش ابتدایی
اداره آموزش ابتدایی (دوره اول و دوم)

نمونه ی کار

مثال :

آزمون رانندگی، تهیه ی کلاژ با استفاده از وسایلی که در اختیار دارد، خواندن یک شعر، اجرای یک نمایش

ج) پروژه

وارد کردن پروژه ها در برنامه های آموزشی به معلم فرصت می دهد تا به تفاوت های فردی دانش آموزان احترام گذاشته و به آنان فرصت دهد که به حوزه ی مورد علاقه خود بپردازند و استعداد هایشان را کشف نموده و بروز دهند. هنگامی که دانش آموزان به صورت انفرادی یا گروهی پروژه ای را انجام می دهند، انتظار دارند معلم به آنان فرصت دهد تا حاصل کار خود را ارائه دهند. زمانی که دانش آموز می داند باید پروژه ی خود را در کلاس و در حضور جمع ارائه کند و در مورد آن توضیح و به پرسش های دانش آموزان پاسخ دهد، موظف می شود از جزئیات کار حتی اگر بخشی از آن با همکاری خانواده یا دیگر افراد انجام شده است، مطلع شود.

د) خود ارزیابی

خودارزیابی عبارت است از ارزشیابی فرد از عملکرد و فعالیت های یادگیری خویش به منظور افزایش مراقبت از یادگیری. هدف اساسی از این روش ایجاد احساس مسئولیت بیشتر نسبت به یادگیری است. برای ایجاد زمینه ی مناسب جهت اجرای خودارزیابی، لازم است دانش آموزان در تعیین ملاک های ارزشیابی و اینکه به چه چیزی باید وزن داده شود، چه چیزی بیانگر کار خوب، درست و موفقیت آمیز است، مشارکت داشته باشند.

ه) ارزیابی دیگران (همسال سنجی)

ارزیابی دیگران عبارت است از ارزشیابی دانش آموز از فعالیت های یادگیری همسالانش. برای آن که سنجش همسالان به طور مؤثر مورد استفاده قرار گیرد، نظارت و مدیریت معلم در جای خود ضروری است.

و) کار پوشه

کارپوشه مجموعه ای هدفدار و منظم از کار و فعالیت دانش آموزان است که تلاش، کوشش، پیشرفت، رشد دستاوردها و موفقیت های آنها را نشان می دهد. مجموعه ای که دانش آموزان با مطالعه و بررسی آن به یادگیرندگانی پویا و فعال تبدیل می شوند. چنین افرادی در برابر یادگیری و پیشرفت خود مسئول اند. این ابزار در واقع وسیله ای برای نظم بخشیدن و هدفمند کردن اطلاعات جمع آوری شده است.

چه چیزهایی را می توان در پوشه نگهداری کرد؟

- خلاصه ای از فعالیت های داخل یا خارج مدرسه مثل گزارش دیدارها، گفت و گوها، کارهای هنری و ...
 - گزارش کارهای فردی یا گروهی به همراه توضیح جزئیات کار توسط معلم
 - اظهارنظرهای فردی دانش آموز در مورد فعالیتها
 - تکالیف درسی و تکالیف منزل
 - آزمون (کتبی یا پروژه و ...)
 - اظهارنظرها، مشاهدات و رفتارهای قابل توجه ثبت شده توسط معلمان و اولیا
- لازم است تا کارهای ناتمام و کارهای تکمیل شده با ذکر تاریخ و ارائه ی بازخورد مناسب در پوشه نگهداری شود و معلم و دانش آموز در انتخاب مواردی که در پوشه گذاشته می شود، با یکدیگر مشورت کنند.

اداره کل آموزش و پرورش استان یزد
معاونت آموزش ابتدایی
اداره آموزش ابتدایی (دوره اول و دوم)

بازخورد

تعریف بازخورد: به اطلاعاتی که فاصله ی بین سطح واقعی دانش آموز و سطح مورد انتظار را مشخص کند و یا نشان دهنده ی فعالیتی باشد که لازم است یادگیرنده انجام دهد تا به استاندارد موردنظر دست پیدا کند، بازخورد گفته می شود. دانش آموز از طریق بازخورد متوجه خواهد شد که چه کاری باید انجام دهد، چرا باید آن را انجام دهد و چگونه باید انجام دهد.

منبع بازخورد تنها معلّم نیست و منابع متعدد، جریان بازخورد را با هدف بهبود فرایند یاددهی _ یادگیری در کلاس به وجود می آورند. منبع بازخورد ممکن است معلّم به دانش آموز، دانش آموز به خودش، دانش آموز به معلّم و همکلاسی ها به دانش آموز باشد.

انواع بازخورد

الف) رسمی یا غیررسمی

بازخورد رسمی: مانند چک لیست ها یا رهنمودها و توصیه هایی که به صورت مکتوب در مورد فعالیت های دانش آموز ثبت می شوند.

بازخورد غیررسمی: مانند صحبت های شفاهی معلّم در حین کار و فعالیت های یادگیری و مشورت دانش آموز با معلّم.

ب) کمی یا توصیفی

در بازخورد کمی، وضعیت یادگیری دانش آموز از طریق نمره یا رتبه اعلام می شود، ولی این گونه بازخورد قادر نیست گزارش مشروح و روشنی درباره ی وضعیت دانش آموز به ذی نفع ارائه دهد؛ که چه فعالیت ها و تکلیف هایی را باید انجام دهد و گام بعدی او چیست. ولی بازخوردهای توصیفی، به دانش آموز این امکان را می دهد که وضعیت کنونی خود را به خوبی بشناسد و فعالیت های مناسب را انجام دهد تا پیشرفت بهتری داشته باشد.

ج) جمعی یا فردی

در بازخورد جمعی، به گروهی از دانش آموزان درباره ی کار گروهی بازخورد داده می شود و در بازخورد فردی، دانش آموز خاصی مخاطب قرار گرفته و به او بازخورد داده می شود.

د) تکوینی یا پایانی

در بازخورد تکوینی، در جریان آموزش به دانش آموز یا گروهی از دانش آموزان، اولیا و افراد ذی نفع دیگر بازخورد داده می شود. بازخورد در جریان آموزش حاصل تعامل دائم معلّم با دانش آموزان است و اطلاعات جمع آوری شده بر انتظارات آموزشی متمرکزند.

در بازخورد پایانی، پس از مدت معینی (معمولاً دو یا سه بار در طول سال تحصیلی) به دانش آموز، اولیا و افراد ذی نفع دیگر بازخورد داده می شود.

نکات قابل توجه در ارائه ی بازخورد به دانش آموزان:

- پیوسته باشد؛ یعنی دانش آموز در حین فرایند یادگیری، بازخورد دریافت کند.
- سودمند باشد؛ یعنی حاوی اطلاعاتی باشد که دانش آموز را از نوع فعالیتی که باید انجام دهد تا به انتظارات آموزشی دست یابد، آگاه کند.
- منابع بازخورد متنوع باشد (دانش آموز، همسالان، والدین، معلم و ...) تا آثار و فعالیت دانش آموز از منظرهای مختلف و متفاوت بررسی شود.

اداره کل آموزش و پرورش استان یزد
معاونت آموزش ابتدایی
اداره آموزش ابتدایی (دوره اول و دوم)

- توصیفی و مثبت باشد؛ یعنی ابتدا نقاط مثبت سپس در صورت لزوم نقاط ضعف (به صورت مثبت ارائه گردد) و در ادامه راهکار ارائه شود.

نحوه اعلام نتیجه ارزشیابی

الف) نحوه ارائه ی گزارش پیشرفت تحصیلی

در ارزشیابی توصیفی، گزارش نسبتاً مشروحی از چگونگی پیشرفت تحصیلی دانش آموز ارائه می شود. در این گزارش، اهداف آموزشی-تربیتی از ابعاد مختلف مورد عنایت قرار گرفته است تا معلم به رشد همه جانبه ی دانش آموزان توجه کند. همچنین برای هر ماده ی درسی، انتظاراتی منطبق با اهداف برنامه ی درسی آن تنظیم شده است. آموزگار می بایست در طول سال، شواهد کافی برای داوری درخصوص چگونگی تحقق انتظارات جمع آوری نماید و در نهایت، داوری خود را به همراه توصیه ای برای اقدامات بعدی در گزارش منعکس کند. بدیهی است در زمان اعلام نتایج، فقط در مورد اهدافی که در فرایند یاددهی - یادگیری مورد توجه بوده اند، گزارش ارائه می شود. داوری معلم درمورد تحقق انتظارات در یک طیف چهار درجه ای اعلام می شود که گزینه های آن عبارت اند از:

خیلی خوب، خوب، قابل قبول، نیازمند به آموزش و تلاش بیشتر

ب) تشکیل جلسات گفت و گو پیرامون گزارش پیشرفت تحصیلی

این جلسات بر اساس نیاز و بنا بر تشخیص معلم و یا درخواست اولیای دانش آموز، در طول سال، به ویژه پس از ارائه ی گزارش مکتوب از پیشرفت یادگیری دانش آموزان، تشکیل می شود. در این جلسات، معلم نتایج پیشرفت تحصیلی و اقداماتی را که لازم است در آینده انجام شود، با حضور دانش آموزان و اولیای آنان بررسی می کند. در این جلسات در مورد شاخص پیشرفت تحصیلی و مسائل احتمالی یادگیری صحبت می شود؛ این امر سبب می شود عوامل و موانع پیشرفت، شناسایی شده و دانش آموز با خودآگاهی بیشتری نسبت به ادامه ی مسیر یادگیری اقدام نماید و والدین نیز با کسب اطلاعات دقیق از وضعیت تحصیلی تربیتی فرزند خود در ایجاد محیط یادگیری مناسب با برنامه ریزی های مدرسه همسو شوند.

اعلام نتایج ارزشیابی به دانش آموزان و اولیای ایشان، چه در قالب گزارش پیشرفت تحصیلی و چه در جلسات گفت و گو باید:

صادقانه و صمیمانه باشد.

به زبانی ساده و روشن باشد.

بر توانایی ها و توفیقات دانش آموزان متمرکز باشد.

پیشرفت دانش آموز را در دستیابی به اهداف نشان دهد.

همراه با توصیه های لازم برای دانش آموز و والدین باشد.

و من ا... توفیق